

Universitatea Tehnică a Moldovei

**EFECTELE CONVENȚIEI EUROPENE
PENTRU APĂRAREA DREPTURILOR
OMULUI ASUPRA DREPTULUI INTERN AL
REPUBLICII MOLDOVA**

Student:

Ciolpan Alexei

Coordonator:

**Baltaga Ecaterina,
doctor în drept,
conferențiar universitar**

Chișinău, 2023

CUPRINS

LISTA ABREVIERILOR	4
ADNOTARE (română/engleză)	5
INTRODUCERE	7
1. CONVENȚIEI EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI INSTRUMENT AL PROTECȚIEI DREPTURILOR OMULUI	
1.1. Aplicabilitatea directă a Convenției Europene a Drepturilor Omului în ordinea juridică internă a statului.....	
1.2. Asigurarea mecanismului juridic național de protecția a drepturilor omului.....	
2. DIMENSIUNEA NORMATIVĂ A DREPTURILOR INALIENABILE ÎN DREPTUL INTERN	
2.1. Dreptul la viață - drept inalienabil și imprescriptibil ale ființei umane.....	
2.2. Interzicerea torturii, sclaviei și a muncii forțate în legislația națională.....	
2.3. Asigurarea dreptului la libertate și la siguranță.....	
2.4. Dreptul la respectarea vieții private și de familie.....	
3. DREPTURILE SOCIAL-POLITICE REGLEMENTATE DE LEGISLAȚIA NAȚIONALĂ ÎN CORESPUNDERE CU CEDO	
3.1. Dreptul la un proces echitabil.....	
3.2. Reglementări naționale privind asigurarea libertăților cetățenești garantate de CEDO în art. 9-11.....	
3.3. Interzicerea discriminării în legislația națională.....	
4. STUDIU DE CAZHOTĂRÂRI ÎN CAUZELE VERSUS REPUBLICA MOLDOVA	
4.1. Cauza Filat vs. Republica Moldova.....	
4.2. Cauza Mătăсарu v. Republica Moldova	
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI.....	
BIBLIOGRAFIE.....	

REZUMAT

la teza de licență elaborată de studentul Ciolpan Alexei, grupa..., UTM, 2023

Tema tezei de licență: Efectele Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului asupra dreptului intern al Republicii Moldova

Cuvinte cheie: drepturile omului, protecția drepturilor, dreptul la viață, un proces echitabil, libertatea exprimării, libertatea conștiinței

Scopul lucrării constă în analiza efectelor juridice ale Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului asupra dreptului intern al Republicii Moldova și succesele atinse de sistemul legislativ național în armonizarea legislației în domeniul protecției drepturilor omului.

În realizarea scopului propus se înaintează următoarele obiective:

- analiza condițiilor de aplicare directă a Convenției Europene a Drepturilor Omului în ordinea juridică internă a Republicii Moldova;

- cercetarea condițiilor de asigurare a mecanismului juridic național de protecția a drepturilor omului;

- studierea dreptul la viață în reglementările naționale;

- examinarea mecanismelor naționale aplicate cu scopul interzicerea torturii, sclaviei și a muncii forțate în legislația națională;

- analiza dreptului la libertate și la siguranță garantat prin norme naționale;

- cercetarea condițiilor de asigurare a dreptului la respectarea vieții private și de familie în concordanță cu CEDO;

- identificarea condițiilor de asigurarea a dreptului la un proces echitabil în legislația națională; cercetarea reglementărilor naționale privind asigurarea libertăților cetățenești garantate de CEDO în art. 9-11;

- examinarea prevederilor normative privind interzicere discriminării; studiul de caz.

Metodologia cercetării. La elaborarea tezei de licență s-au folosit metoda logică, analiza și de sinteza pentru a descrie problema acestei teme, pentru a identifica trăsăturile caracteristice a unor categorii de raporturi juridice a fost aplicată metoda istorică și comparativă. Totodată, la baza tezei au stat mai multe materiale de referință din literatura de specialitate autohtonă și străină.

Concluzii. Prevederile Convenției Europene a Drepturilor Omului, ca și a tuturor documentelor internaționale în materia respectării și punerii în aplicare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului sunt strâns legate de legile și instituțiile naționale. Aceste acte cer statelor să adopte măsuri și să acționeze pentru respectarea și asigurarea drepturilor și libertăților prin toate mijloacele adecvate, inclusiv prin adoptarea de măsuri legislative.

La nivel constituțional, Constituția Republicii Moldova cuprinde un șir de articole (art. 4, 15-54), care prevăd reglementări cu privire la drepturile omului. Constituția stabilește raportul între actele juridice internaționale în materia drepturilor și libertăților fundamentale ale omului și dreptul național, modul de aplicare a dreptului național în raport cu principalele acte internaționale multilaterale și alte tratate la care Republica Moldova este parte.

Din sfera largă a drepturilor pe care o persoană le are, doar anumite drepturi sunt fundamentale. Distincția dintre drepturile fundamentale și celelalte drepturi subiective se face după două criterii:

a) lor importanța pentru individ, cetățean și

b) importanța lor pentru stat.

Astfel, drepturile fundamentale sunt acele drepturi subiective care aparțin cetățenilor și sunt esențiale pentru viața, libertatea și demnitatea indispensabile dezvoltării libere a personalității umane, drepturile care sunt consacrate în Constituție și sunt garantate de Constituție și de lege.

SUMMARY
for the bachelor's thesis with elaborated by the student Ciolpan Alexei, group...,
UTM, 2023

The theme: Effects of the European Convention on Human Rights on the domestic law of the Republic of Moldova

Keywords: human rights, protection of rights, right to life, a fair trial, freedom of expression, freedom of conscience

The purpose. The aim is to analyze the legal effects of the European Convention for the Protection of Human Rights on the internal law of the Republic of Moldova and the successes achieved by the national legislative system in harmonizing legislation in the field of human rights protection.

In order to achieve the proposed goal, the following objectives are advanced:

- analysis of the conditions for direct application of the European Convention on Human Rights in the internal legal order of the Republic of Moldova;
- researching the conditions for ensuring the national legal mechanism for the protection of human rights; studying the right to life in national regulations;
- examination of the national mechanisms applied with the aim of prohibiting torture, slavery and forced labor in the national legislation; analysis of the right to freedom and security guaranteed by national norms;
- researching the conditions for ensuring the right to respect for private and family life in accordance with the ECHR;
- identifying the conditions for ensuring the right to a fair trial in the national legislation;
- the research of the national regulations regarding the provision of civil liberties guaranteed by the ECHR in art. 9-11;
- examination of the normative provisions regarding the prohibition of discrimination; the case study.

Research methodology. When preparing the bachelor's thesis, I used the logical, analysis and synthesis method to describe the problem of this theme, to identify the characteristic features of some categories of legal relationships, the historical and comparative method was applied. At the same time, the thesis was based on several reference materials from local and foreign specialized literature.

Conclusions. The provisions of the European Convention on Human Rights, as well as of all international documents regarding the respect and implementation of fundamental human rights and freedoms, are closely linked to national laws and institutions. These acts require states to adopt measures and act to respect and ensure rights and freedoms by all appropriate means, including through the adoption of legislative measures.

At the constitutional level, the Constitution of the Republic of Moldova includes a series of articles (art. 4, 15-54), which provide regulations regarding human rights. The Constitution establishes the relationship between international legal acts in the matter of fundamental human rights and freedoms and national law, the manner of application of national law in relation to the main multilateral international acts and other treaties to which the Republic of Moldova is a party.

Out of the wide range of rights that a person has, only certain rights are fundamental. The distinction between fundamental rights and other subjective rights is made according to two criteria: a) their importance for the individual, citizen and b) their importance for the state. Thus, fundamental rights are those subjective rights that belong to citizens and are essential for life, liberty and dignity indispensable for the free development of the human personality, the rights that are enshrined in the Constitution and are guaranteed by the Constitution and the law.

INTRODUCERE

Importanța și actualitatea temei. Drepturile omului constituie una dintre cele mai importante valori pentru dezvoltarea societății umane, iar respectarea lor constituie esența unei societăți democratice. Drepturile omului sunt consacrate atât prin norme juridice naționale, cât și internaționale.

Pe plan intern, drepturile omului sunt drepturi și libertăți publice, prevăzute și protejate prin norme de drept național, iar pe plan european, drepturile și libertățile consacrate în Convenția Europeană a Drepturilor Omului alcătuiesc o noțiune generică și anume ”drepturile omului protejate în cadrul unor raporturi juridice specifice acestei convenții europene”. O dată ce raportul juridic se naște, în primul rând, între stat și individ, este firesc ca primul nivel la care trebuie să se realizeze protecția drepturilor omului este cel național. Astfel, statul este obligat să elaboreze și să aplice normele interne privitoare la drepturile omului. Însă, în virtutea suveranității absolute a statului, drepturile omului ar putea să fie ignorate și disprețuite, de aceea statele și-au autolimitat suveranitatea prin încheierea unor convenții internaționale în domeniul drepturilor omului. Prin intermediul acestor instrumente juridice au fost create sisteme de protecție internațională de nivelul doi.

Motivația alegerii temei. Tema supusă cercetării este una actuală pe **motiv** că, Republica Moldova în acest sens, în calitatea sa de subiect de drept internațional și în temeiul suveranității de stat care îi permite să își asume plenitudinea drepturilor și obligațiilor în plan internațional, apare ca titular de drepturi și obligații în multe și diversificate domenii ale relațiilor internaționale. În plus, dreptul intern al Republicii Moldova și dreptul european al dreptului omului devin din ce în ce mai compatibili. Aceasta se realizează pe calea legislativă sau jurisdicțională.

Gradul de noutate a temei. S-a efectuat o analiză din aspect comparativ a legislației Uniunii Europene și legislația națională în domeniul drepturilor omului cu accent pe prevederile Convenției Europene a Drepturilor Omului. Sau evidențiat și analizat articolele din Convenție și transpunerea prevederilor în legislația națională privind protecția împotriva tuturor formelor de discriminare reglementate de CEDO. Sau accentuat prevederile CEDO, care fixează un standard minim în materie de drepturi și libertăți pe care statele trebuie să-l asigure, armonizând astfel ordinile juridice naționale în funcție de acest standard minim.

Scopul și obiectivele tezei constă în analiza efectelor juridice ale Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului asupra dreptului intern al Republicii Moldova și succesele

atinse de sistemul legislativ național în armonizarea legislației în domeniul protecției drepturilor omului. În realizarea scopului propus se înaintează următoarele **obiective**:

- analiza condițiilor de aplicare directă a Convenției Europene a Drepturilor Omului în ordinea juridică internă a Republicii Moldova;
- cercetarea condițiilor de asigurarea mecanismului juridic național de protecția a drepturilor omului;
- studierea dreptul la viață în reglementările naționale;
- examinarea mecanismelor naționale aplicate cu scopul interzicerea torturii, sclaviei și a muncii forțate în legislația națională;
- analiza dreptului la libertate și la siguranță garantat prin norme naționale;
- cercetarea condițiilor de asigurare a dreptului la respectarea vieții private și de familie în concordanță cu CEDO;
- identificarea condițiilor de asigurarea a dreptului la un proces echitabil în legislația națională;
- cercetarea reglementărilor naționale privind asigurarea libertăților cetățenești garantate de CEDO în art. 9-11;
- examinarea prevederilor normative privind interzicere discriminării;
- studiul de caz.

Metodologia cercetării. La elaborarea tezei de licență s-am folosit metoda logică, analiza și de sinteza pentru a descrie problema acestei teme, pentru a identifica trăsăturile caracteristice a unor categorii de raporturi juridice a fost aplicată metoda istorică și comparativă. Totodată, la baza tezei au stat mai multe materiale de referință din literatura de specialitate autohtonă și străină.

Structura compartimentelor tezei. Teza este structurată în introducere, patru capitole, concluzii generale și recomandări și bibliografie. **Capitolul 1. Convenției europene a drepturilor omului instrument al protecției drepturilor omului** – analizează Convenția Europeană a Drepturilor Omului și aplicabilitatea conținutului, completată prin protocoalele adiționale; examinarea mecanismului juridic național existent în domeniul protecției drepturilor omului. **Capitolul 2. Dimensiunea normativă a drepturilor inalienabile în dreptul intern** – analizează drepturile fundamentale protejate de CEDO și legislația națională: dreptul la viață, dreptului la libertate și la siguranță, dreptul la respectarea vieții private și de familie și prevederile ce interzic tortura, sclavia și munca forțată. **Capitolul 3. Drepturile social-politice reglementate de legislația națională în corespundere cu CEDO** – examinează libertățile cetățenești garantate de CEDO și preluate de legislația națională: dreptul la un proces echitabil; libertatea de exprimare, libertatea de gândire, de conștiință și de religie, interzicerea

discriminării. **Capitolul 4. Studiu de cazhotărâri în cauzele versus Republica Moldova** – studiul de caz: Cauza Filat vs. Republica Moldova; Cauza Mătășaru v. Republica Moldova.

BIBLIOGRAFIE

Acte normativ-juridice

1. Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale din 4.XI.1950, Roma, ratificată prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova Nr. 1298 din 24-07-1997. În: Monitorul Oficial Nr. 54-55 art. 50221-08-1997 în Monitorul Oficial Nr. 54-55 art. 502.
2. Constituția Republicii Moldova din 20.07.1994. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 1 din 12.08.1994.
3. Cod Nr. 1107 din 06-06-2002 Codul Civil al Republicii Moldova. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 82-86 din 22-06-2002 art. 661.
4. Codul serviciilor media audiovizuale Nr. 174 din 08-11-2018. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 462-466 din 12-12-2018 art. 766.
5. Codul muncii adoptat prin Legea nr. 154-XV din 28.03.2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 159-162/648 din 29.07.2003.
6. Codul de executare al Republicii Moldova Nr. 443 din 24-12-2004. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 214-220 din 05-11-2010 art. 704.
7. Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, nr. 225 din 30.05.2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 285-294 din 03.08.2018, cu modificări până în 11.06.2020.
8. Codul de procedură penală al Republicii Moldova, nr. 122 din 14.03.2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 07.06.2003, nr. 104-110, actualizată prin Legea nr. 10 din 12.02.2021, În: Monitorul Oficial, nr. 108-110/30.04.2021.
9. Codul administrativ al Republicii Moldova nr. 116 din 19.07.2018. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 309-320 din 17.08.2018.
10. Codul penal adoptat prin Legea nr. 985-XV din 18.04.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. nr.72-74/195 din 14.04.2009; republicat: Ibidem, nr.128-129/1012 din 13.09.2002.
11. Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218 din 24.10.2008. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 441-451, art. 879.
12. Legea Republicii Moldova nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 107-109 din 01-07-2011 art. 282.
13. Legea Republicii Moldova Nr. 1245 din 18-07-2002 cu privire la pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 137-138 din 10-10-2002 art. 1054.

14. Legea Republicii Moldova cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului Nr. 320 din 27-12-2012. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 42-47 din 01-03-2013 art. 145.
15. Legea Republicii Moldova privind organizarea judecătorească, nr. 514 din 06.07.1995. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 19.10.1995, nr. 58.
16. Legea privind tratatele internaționale ale RM, nr. 595-XIV din 24.09.1999. În: Monitorul Oficial Nr. 24-26 din 02-03-2000 art. 137.
17. Legea ocrotirii sănătății nr.411 din 28 martie 1995. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 34 din 22-06-1995 art. 373.
18. Legea Republicii Moldova cu privire la exercitarea profesiei de medic, nr.264-XVI din 27.09.2005. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 172-175 din 23-12-2005 art. 83.
19. Legea Republicii Moldova Nr. 416 din 18.12.1990 cu privire la poliție*. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 17-19 din 31.01.2002 art Nr : 56
20. Legea Republicii Moldova Nr. 218 din 19.10.2012 privind modul de aplicare a forței fizice, a mijloacelor speciale și a armelor de foc. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 254-262 din 14-12-2012 art. 836.
21. Legea Republicii Moldova Nr. 52 din 03.04.2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul). În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 110-114 din 09.05.2014 art Nr : 278.
22. Legea Republicii Moldova nr. 267 din 09.11.1994 privind apărarea împotriva incendiilor. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 15-16 din 17-03-1995 art. 144.
23. Legea Republicii Moldova Nr. 544 din 20-07-1995 cu privire la statutul judecătorului*. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 59-60 din 26-10-1995 art. 664.
24. Legea Republicii Moldova nr. 59 din 29-03-2012 cu privire la activitatea specială de investigații. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 113-118 din 08-06-2012 art. 373.
25. Legea Republicii Moldova Nr. 125 din 11-05-2007 privind libertatea de conștiință, de gândire și de religie. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 127-130 din 17-08-2007 art. 546.
26. Legea Republicii Moldova cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23.04.2010. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 117-118 din 09-07-2010 art. 355.
27. Legea Presei Nr. 243 din 26-10-1994. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 2 din 12-01-1995 art. 12.
28. Legea Republicii Moldova cu privire la activitatea editorială Nr. 939 din 20-04-2000. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 70-72 din 22-06-2000 art. 511.

29. Legea Republicii Moldova cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat Nr. 467 din 21-11-2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 6-12 din 01-01-2004 art. 44.
30. Legea Republicii Moldova cu privire la protecția datelor cu caracter personal din Nr. 133 din 08-07-2011. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 170-175 din 14-10-2011 art. 492.
31. Legea Republicii Moldova nr. 26-XVI din 22.02.2008 privind întrunirile. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 80 din 22-04-2008 art. 261.
32. Legea Republicii Moldova Nr. 294 din 21-12-2007 privind partidele politice. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 42-44 din 29-02-2008 art. 119.
33. Legea sindicatelor nr. 1129-XIV din 07.07.2000. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 130-132 din 19-10-2000 art. 919.
34. Legea Republicii Moldova cu privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25.05.2012. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 103 din 29-05-2012 art. 355.
35. Legea Republicii Moldova nr. 5 din 09.02.2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 47-50 din 24-03-2006 art. 200.
36. Legea Republicii Moldova nr. 60 din 30.03.2012 privind incluziunea sociala a persoanelor cu dizabilitati. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 155-159 din 27-07-2012 art. 508.
37. Legea Republicii Moldova Nr. 382 din 19.07.2001 cu privire la drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale și la statutul juridic al organizațiilor lor. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 107 din 04-09-2001 art. 819.
38. Legea Republicii Moldova Nr. 200 din 16.07.2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 179-181 din 24-09-2010 art. 610.
39. Legea Republicii Moldova Nr. 270 din 18.12.2008 privind azilul în Republica Moldova prevede expres interzicerea discriminării față de solicitanții de azil. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 53-54 din 13-03-2009 art. 145.
40. Hotărârea Curții Constituționale a Republicii Moldova nr. 8 din 12.04.2011 pentru controlul constituționalității sintagmei „în locuințe“ cuprinsă în art. 176 din Codul contravențional al Republicii Moldova. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 63-64 din 20.04.2011, art. 10.
41. Hotărârea Curții Constituționale a Republicii Moldova cu privire la interpretarea art. 20 din Constituția Republicii Moldova, nr. 16 din 28.05.1998. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 56-59/24 din 25.06.1998.

42. Hotărârea Curții Constituționale a Republicii Moldova nr. 22 din 27 iunie 2017 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi ale articolului 328 alin. (1) din Codul penal (excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu). <https://www.constcourt.md/public/ccdoc/hotariri/ro-h2227062017ro7bc1c.pdf>.
43. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova Nr. 609 din 29-05-2006 privind normele minime de alimentare zilnică și obiecte de toaletă și menaj ale deținuților. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 102-105 din 07-07-2006 art. 765.
44. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova Nr. 259 din 28-04-2017 cu privire la aprobarea Strategiei pentru asigurarea egalității între femei și bărbați în Republica Moldova pe anii 2017-2021 și a Planului de acțiuni privind implementarea acesteia. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 171-180 din 02-06-2017 art. 410.

Cărți și monografii

45. Constituția Republicii Moldova. Comentariu. Chișinău: Arc, 2010. 576 p. ISBN 978-9975-61-700-0.
46. Deleanu I. *Instituții și proceduri constituționale în dreptul român și în dreptul comparat*. București: C. H. Beck, 2006. 922 p. ISBN: 973-655-957-2.
47. Deleanu I. *Tratat de procedură civilă*. Vol. I. Ediție revăzută, completată și actualizată. București: Universul Juridic, 2013. 1115 p. ISBN 978-973-127-988-6.
48. Poalelungi M., Sârcu D., Grimalschi L. *Convenția Europeană a drepturilor omului: Comentariu asupra hotărârilor Curții Europene a drepturilor omului versus Republica Moldova: Concluzii și recomandări*. Chișinău: S. n., 2017, ÎS FEP „Tipografia Centrală”, 576 p. ISBN: 978-9975-53-828-2.
49. Romandaș N., Boișteanu E. *Dreptul muncii*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2007. 203 p. ISBN 978-9975-900-74-4.
50. Tutunaru M. *Drept constituțional și instituții politice*. Vol. I., Craiova: Ed. Universitaria Craiova, 2008. 500 p. ISBN 978-606-27-0300-4.
51. Zaharia V. *Accesul la justiție: concept, exigențe, realizări și perspective*. Chișinău: Cartier Juridic, 2008. 187 p. ISBN: 978-9975-79-522-7.

Lucrări ale conferințelor de specialitate

52. Balan O., Sârcu-Scobioală D. Aplicarea directă a reglementărilor internaționale în materia drepturilor omului. În: Protecția drepturilor omului: mecanisme naționale și internaționale. Chișinău, 2014, pp. 11-24. ISBN 978-9975-4241-8-9.
53. Bantuș-Gurduza N. Caracterul evolutiv al Convenției Europene a Drepturilor Omului. In: Protecția drepturilor omului: mecanisme naționale și internaționale. Chișinău, Republica Moldova: 2014, pp. 127-141. ISBN 978-9975-4241-8-9

54. Costachi Gh. Accesul liber la justiție – premisă importantă a calității justiției. In: Studii și cercetări juridice. Partea 4, 22 noiembrie. Chișinău: Republica Moldova: Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice, 2021, pp. 11-24. ISBN 978-9975-3201-1-5.
55. Faigher A., Cernomoreț S. Unele reflecții privind infracționalitatea contra vieții și sănătății persoanei în Republica Moldova. În: Știința în Nordul Republicii Moldova: realizări, probleme, perspective. Ediția 5, 29-30 iunie 2021. Balti: F.E.-P. „Tipografia Centrală, 2021, pp. 423-432. ISBN 978-9975-62-432-9.
56. Gribincea V., Hriptievski N. Accesul liber la justiție, dreptul la un proces echitabil și prezumția nevinovăției. Chișinău: Promo-Lex, 2009-2010. pp. 28-35. https://www.crjm.org/wp-content/uploads/2014/04/Capitol.justitie.raport.Promo_Lex_2009-2010.pdf
57. Macovei T. Interzicerea muncii forțate. In: Integrare prin cercetare și inovare. Științe juridice. Științe economice. R, SJ, SE, 26-28 septembrie. Chisinau: CEP USM, 2013, pp. 72-74.
58. Ursu V. Reținerea sau arestarea ilegală – implicații juridico-penale și ingerințe în respectarea drepturilor omului la nivel național. În: Realități și perspective ale învățământului juridic național: Culegerea comunicărilor. Vol.2, 1-2 octombrie. Chișinău: CEP USM, 2019, pp. 380-388. ISBN 978-9975-149- 88-4.

Articole din reviste științifice

59. Bargan E. Importanța principiului prezumției de nevinovăție. În: Analele științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova, Științe socioumane, ediția a XII-a, nr.2, pp. 90-93. ISSN: 1857-0976.
60. Brînză S., Stati V. Conceptul „repetarea infracțiunii”: argumente în favoarea excluderii din codul penal al Republicii Moldova. În: Revista Națională de Drept, 2007, nr. 2, pp. 14-19. ISSN: 2587-411X.
61. Buruiană I. Raportul între protecția juridică internă și cea europeană a drepturilor omului. Institutul de Relații Internaționale din Moldova, VOLUMUL IX. Revistă științifico-practică. Nr.2. Chișinău, 2013, pp. 174-179. ISSN: 1857-4440
62. Carajeleascov C. Dreptul la respectarea vieții private în cadrul procedurilor penale. In: Statul, securitatea și drepturile omului în era digitală. 8-9. Chișinău: CEP USM, 2022, pp. 90-95. ISBN 978-9975-159-32-6.
63. Cârnaț T., Plămădeală P. Independența și imparțialitatea judecătorului prin prisma accesului liber la justiție. În: Revista Națională de Drept, 2009, Nr. 3, pp. 17-22. ISSN 2587-411X.
64. Costachi Gh., Enicov V. Neretroactivitatea legii ca garanție de respectare a drepturilor omului. În: Legea și viața, 2019, nr. 11, pp. 4-9. ISSN: 1810-309X.

65. Drăganu T. Considerații critice cu privire la caracterul absolut atribuit dreptului la liber acces la justiție de Legea de revizuire a Constituției din 21 noiembrie 2003. În: Pandectele Române, 2004, nr. 4, pp. 27-37. ISSN: 2286-0576.
66. B]cu Ig. Garanții privitoare la desfășurarea corectă a procesului. Egalitatea armelor (I). În: Revista Dreptul, 2007, nr. 3, pp.172-186. ISSN 1018-0435.
67. Glavan B. Răspunderea penală, noțiunea și limitele de realizare conform legislației Republicii Moldova. În: Științe juridice2020, , nr. 12, pp. 65-79. ISSN 1857-0976.
68. Glavan B. Respectarea secretului corespondenței la realizarea măsurilor speciale de investigații. În: Probleme actuale privind respectarea drepturilor omului în procesul penal și activitatea specială de investigații. 10 noiembrie. Chișinău: Departamentul Editorial-Poligrafic al Academiei „Ștefan cel Mare”, 2022, pp. 174-189. ISBN ISBN 978-9975-3323-9-2.
69. Pădure D. Principiul fundamental al legalității în timp în dreptul penal substanțial: aspecte de tehnică legislativă. În: Studia Universitatis Moldaviae, 2018, nr.3(113) pp.154-161. ISSN: 1814-3199.
70. Pătulea V. Sinteză teoretică și de practică judiciară a Curții Europene a Drepturilor Omului în legătură cu articolul 6 din Convenția europeană a drepturilor omului. Dreptul la un proces
71. Sorbala M. Incursiuni generale privind aplicarea legii penale. În: Studii Juridice Universitare. 2021, nr. 1, pp. 135-141. ISSN: 1857-4122.

Teze de doctorat, rapoarte publice:

72. Băcu Ig. Garanțiile constituționale ale realizării dreptului la un proces echitabil. Teză de doctorat. Chișinău 2020. 184 p.
73. Raportprivind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova în anul 2021.<http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2022/03/RAPORT2021-RED-FINAL.pdf>
74. Raport special privind situația persoanelor reținute și aflte în custodia poliției elaborat de Avocatul poporului. Chișinău: Fundația Soros Moldova, 2019. <http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2019/06/Raport-Situatia-persoanelor-retinute-RO-Web.pdf>

Pagini WEB:

75. Ordinele IGP nr. 193, nr. 194 și nr. 195 privind Procedura standard de operare privind plasarea persoanei reținute în izolatorul de detenție preventivă, Procedura standard de operare privind escortarea și transportarea persoanei private de libertate și Procedura standard de operare pentru reținerehttps://politia.md/sites/default/files/procedurile_standard_ro.pdf

Jurisprudență:

76. HPCSJ a Republicii Moldova despre aplicarea de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale legislației de procedură penală privind arestarea preventivă și arestarea la domiciliu. http://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=48
77. HPCSJ a Republicii Moldova cu privire la unele chestiuni ce vizează individualizarea pedepsei penale. http://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=127